

Wędrówkę rozpoczynamy przed kaplicą św. Barbary, a następnie kierujemy się na północ zgodnie z brązowym oznaczeniem ścieżki. Ścieżka prowadzi przez Osadę Leśną na Barbarce, Zamek Bierzgowski i kończy się przed wiatrakiem w Bierzgłowie.

Długość ścieżki: ok. 12 km.

Trasę można pokonać pieszo lub rowerem.

ZADANIA AKTYWIZUJĄCE

1. Wymień ciekawe miejsca przyrodnicze, historyczne na trasie Barbarka – Wiatrak w Bierzgłowie.
2. Jakie lasy rosną między Barbarką a Bierzgłowem?
3. Podaj typ konstrukcji wiatraka w Bierzgłowie.

Dofinansowano ze środków Gminy Miasta Toruń

Stowarzyszenie Tilia
Szkoła Leśna na Barbarce
ul. Przysiecka 132, tel./fax: 56 657 60 85
www.szkola-lesna.torun.pl

Sfinansowano ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 w ramach projektu pn. „Aktywna edukacja regionalna mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w wiatraku w Bierzgłowie”.

ZBOŻA I WYPIEK CHLEBA

Żyto, jęczmień, proso, ryż, kukurydza i pszenica to zboża, na których opierały wyżywienie całe cywilizacje. W kręgu kultury europejskiej najistotniejszą rolę odgrywały i odgrywają pszenica i żyto. Uprawa pszenicy wywodzi się z Bliskiego Wschodu. Kto i kiedy upiekł pierwszy chleb tego się już nie dowiemy. Wiadomo jedynie z wykopalisk i rysunków w grobowcach, że Egipcjanie opanowali sztukę piekarską i jako pierwsi zastosowali do wypieku drożdże piwne.

Chleb, zwłaszcza w Polsce, cieszył się wielkim szacunkiem. Mówiono, że chleb to w domu władarz, w pracy przyjaciel, w drodze towarzysz.

Zboża: jęczmień, owies, pszenica

Ziarno pszenicy

NARZĘDZIA ROLNICZE

Dawne narzędzia rolnicze stosowane na Kujawach: pług, radło, cep, motyka, sierp, kosa, brona. Do połowy XIX wieku narzędzia rolnicze były bardzo prymitywne, występowały drewniane pługi, radła, które pod względem formy i kształtu powstały jeszcze za czasów feudalnych.

Narzędzia rolnicze: brona, kosa, sierp, motyka

Przejażdżka konna wokół wiatraka

EDUKACJA

W otoczeniu wiatraka i w pobliskiej świetlicy wiejskiej prowadzone są przez Stowarzyszenie „Tilia” warsztaty pn. „Od ziarenka do bochenka”. W czasie warsztatów uczestnicy mają okazję dowiedzieć się w jaki sposób przed wiekami na wsi uprawiano i zbierano zboża. Przedstawiana jest historia Wiatraka w Bierzgłowie. Uczestnicy zapoznają się z budową wiatraka, urządzeniami oraz sprzętami wykorzystywanymi kiedyś do mielenia zboża i uczą się rozpoznawać poszczególne gatunki zbóż. Poznają tradycyjne i ekologiczne sposoby wypieku chleba oraz tradycje i symbole związane z chlebem. Warsztaty kończą się własnoręcznym wypiekiem „chlebków – podpłomyków” w wiejskiej świetlicy. Każdy z uczestników otrzymuje dyplom czeladnika, a grupa woreczek własnoręcznie zmielonej mąki razowej.

Zajęcia edukacyjne w wiatraku

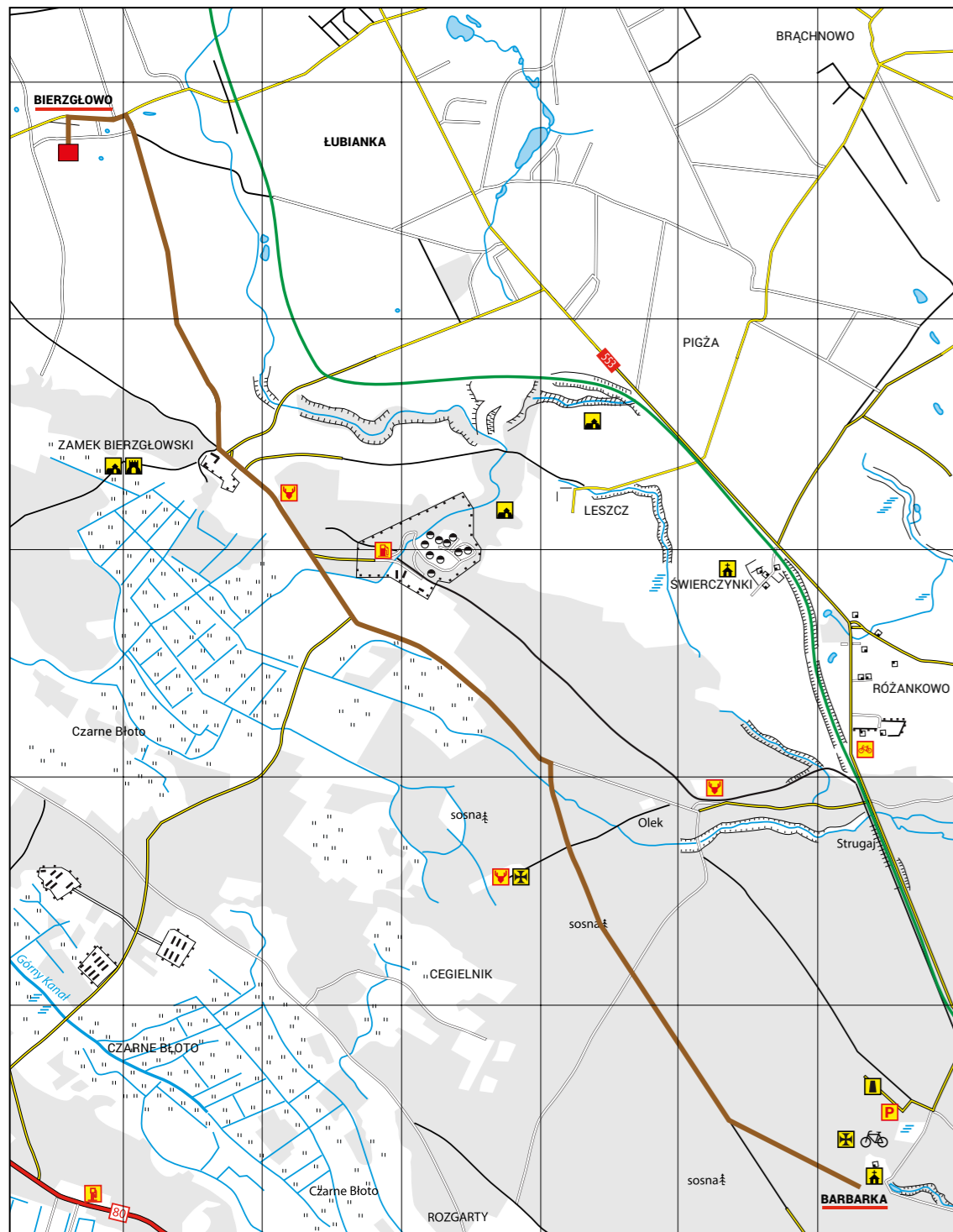

Dyszel wiatraka

Barbarka
Wiatrak w Bierzgłowie

ENERGIA WIATRU

- LEGENDA**
- Trasa ścieżki
 - Wypożyczalnia rowerów
 - Trasa rowerowa
 - Parking
 - Stacja benzynowa
 - Leśniczówka
 - Pomnik
 - Grodzisko
 - Zamek
 - Miejsce martyrologii
 - Kapliczka zabytkowa

ŚCIEŻKA

Ścieżka dydaktyczna Barbarka – Wiatrak w Bierzglowie obejmuje interesujące pod względem historycznym i przyrodniczym miejsca pomiędzy Barbarką, Zamkiem Bierzglowskim i Wiatrakiem w Bierzglowie. Ścieżka powstała w celu zapoznania z lokalnymi zasobami historycznymi, kulturowymi oraz turystycznymi wyremontowanego wiatraka w Bierzglowie. W wiatraku i w świetlicy wiejskiej w Bierzglowie pracownicy Stowarzyszenia „Tilia” prowadzą zajęcia edukacyjne „Od ziarenka do bochenka” dla dzieci i młodzieży.

MŁYN NA BARBARCE

Barbarka to dawna osada młyńska. W okresie średniowiecza należała do Komturstwa Bierzglowo. W 1299 roku w księgach Komturii Krzyżackiej na Zamku Bierzglowskim pojawiła się pierwsza pisemna wzmianka o osadzie nazywanej Bormol co znaczyło „młyn w borze”, w której zbudowano kaplicę pod wezwaniem św. Barbary.

Była to jak na owe czasy wielka osada z młynem. Młyn napędzany był wodą wypływającą kilkoma źródłami z pobliskiego zalesionego stoku.

Do 1415 roku młyn należał do Komturstwa Bierzglowo, a następnie do Komturstwa Toruń.

Ryc. Barbarka – dawna osada młyńska

W XV wieku król Kazimierz Jagiellończyk nadał prawo podstawowe nad młynem Toruniowi.

Od średniowiecza dobra na Barbarce wraz z młynem były dzierżawione.

Barbarka od wieków jest miejscem kultu św. Barbary, która podobno objawiła się nad wybijającym tu źródłem. Dla ochrony brzegów tego źródła położono na nim kamień młyński. Osada Leśna na Barbarce nie zawsze położona była wśród lasów. Otaczały ją piaski, pola uprawne i wrzosowiska. Charakterystyczny dla tego miejsca las posadzono około 200 lat temu.

W XIX wieku Barbarka straciła charakter osady młyńskiej i stopniowo zaczęła nabierać charakteru osady wypoczynkowej. Dokładna data zamknięcia młyna jest nieznana.

WIATRAK BIERZGŁOWSKI

Wiatrak to młyn wietrzny, który wykorzystuje siłę wiatru do napędu kamieni młyńskich, które miały wsypywane pomiędzy nie zboże. Głównym elementem wiatraka są cztery skrzydła zwane śmigami, które napędzają wał zakończony wielkim kołem palcynym. Koło to przekazywało poziomy ruch obrotowy wału na pionowy, który obracał kamienie młyńskie.

Podobno w XVIII wieku w Polsce pracowało 20 000 młynów i wiatraków. Najczęściej budowano je z drewna na terenach słabo zalesionych, na wzgórzach, zwanych żartobliwie wygwizdowem. Najstarszym typem wiatraka jest wiatrak kozłowy, albo kozłak. Nazwa kozłak wywodzi się od tzw. kozła, na którym osadzono oś wiatraka zwaną słupem. I właśnie tego typu wiatrak możemy podziwiać w Bierzglowie.

Żarna

Historia wiatraka bierzglowskiego liczy ponad sto pięćdziesiąt lat. Podczas inwentaryzacji dokonanej przed rozpoczęciem prac konserwatorskich odnaleziono belkę z napisem: „Piotr Jasinowski 1867 rok”. Właścicielem wiatraka była rodzina Walterów. Władysław Walter, ostatni z młynarzy, obsługiwał młyn do 1958 roku. W następnych latach wiatrak był nieczynny. W 2007 roku rodzina Walterów przekazała swoją własność Parafii Wniebowzięcia NMP w Bierzglowie. Parafia rozpoczęła starania o odbudowę.

Wiatrak bierzglowski, a właściwie młyn wiatrowy swój stan zachowania zawdzięcza ukończonej w 2011 roku rekonstrukcji. Jest jednym z najcenniejszych zabytków dawnej kultury wiejskiej na terenie gminy Lubianka oraz na całej dawnej ziemi chełmińskiej.

Kamień pamięci w Bierzglowie